

x

x

vpraša, zakaj je ponatisnil tudi ves oni material, ki ga ima že Levstik? Odgovor «radi popolnosti» ne drži, ker Lahova zbirka itak ni popolna.

Kakor zatrjuje dr. Lah v predgovoru, je hotel podati le **nekaj** spominov in podatkov o prvih začetkih Slov. Matice, ki «kažejo, s kako ljubeznijo se je narod oklenil svoje ustanovljene Matice». A tudi to se mu je ponesrečilo, ker ni znal izbrati z večšo roko spominov in podatkov, ki bi dali jasno in pravo sliko in ker nam ni pokazal dela onih mož, ki so v večji meri kot Toman, Costa in Bleiweis nositelji idejnih vrednot dobe, ki je rodila Slov. Matico. *to je vendar le Ton slov. matice*

Usoda je preprečila ob petdesetletnici Slov. Matice l. 1914. izdajo spominske knjige — dolžnost Matičinega odbora pa bi bila, da prepreči l. 1921. izdajo «spominskega spisa».

A. Pirjevec, jako oz

Pravljice. Spisala in jim slike narisala Ilka Waschtetova. V Ljubljani, 1921. Založila Tiskovna zadruga.

Umetnih pravljic niti ni kdo ve kaj v književnosti velikih narodov, kaj šele v slovenski. Nekaj ličnih stvarc smo sicer dobili v novejših mladinskih knjižicah; a kolikor toliko so te pravljice vendarle stilizirani narodni motivi. Samonikle in samorasle niso. Ilke Waschtetove delce pomeni v tem oziru nekaj napredka. Saj je gotovo težko, ako ne celo nemogoče, izumiti lastne pravljicne motive, ker so ti motivi povsod isti in relativno prav tako maloštevilni kakor barve za slike, toni za skladbe. Ali da se dado tudi iz skromnih elementov ustvarjati nove oblike, to vemo vsi in to se vidi tudi v pravljicah Ilke Waschtetove. Pisateljica kaže v njih dosti zmisla za otroško dušo; zato pa je tudi vrlo pogodila preprosti pravljicni ton ter svojo dikcijo vseskozi prilagodila otroškemu čustvovanju in pojmovanju. Druga njena vrлина je ta, da so nekatere pravljice nekako moderne, t. j. da srečno spajajo stare elemente z dogodki iz pol minulega časa, z motivi iz svetovne vojne. Take so: «Znamenje devojke vile» (kjer služi aeroplan za bajnega ptiča), «O zmaju» (vojska) in «Pripovedka s soških planin» (kjer se pripoveduje, kako so vile zbežale od zelene Soče pred grdogledimi kozorogi). Iz drugih diha topla materinska ljubezen («Materini biseri», «Zaklad uboge mamice»), ali pa so v njih obdelani vobče vzgojni nauki v nevsiljivi, prikupni obliki («Dobruško», «Čarek in začarani lešniki»). «Mali Tin» kaže v pravljicnem odelu pogubni vpliv nikotina (mali Tin = nikotin). — Pisateljica je opremila pravljice z ličnimi slikami, ki so večinoma izvedene v barvnem tisku; škoda samo, da je prva, ki bi morala kazati dolgo vrsto palčkov, tako neusmiljeno odščipnjena. — Knjižica je vredna vsega priporočila; v naši mladinski književnosti ji sodi vsekakor eno izmed najuglednejših mest.

A. Funtek.

Dr. Fr. Ilešič, Vežbenica hrvatskosrbskega jezika za srednje in njim slične šole. 1921. Str. 283. Založila «Tiskovna zadruga» v Ljubljani.

Koj po prevratu je Višji šolski svet za Slovenijo vpeljal po srednjih šolah (od petega razreda dalje) obligaten pouk srbohrvaščine; sedaj se poučuje tudi v osnovnih šolah in v nižjih razredih srednjih šol. Pouk na srednjih šolah so večinoma prevzeli slavisti, ki so pa le deloma praktično obvladali srbohrvaščino. Kako težavno je bilo to, vedo posebno oni, ki so morali pričeti prvokrat v življenju poučevati jezik, ki ga sami niso obvladali. Največ težkoč pa je povzročalo pomanjkanje primernih učnih knjig. Pomagali smo si pač, kakor smo mogli. Vzeli smo si knjige, ki so bile vpeljane na Hrvatskem, in jih primerno tolmačili. Te knjige pa so za naše razmere neporabne, ker nimajo naglasnih znakov, ki so za nas vsaj še za nedogleden čas neobhodno potrebni, saj vemo, da dela Slovincu pri pouku in učenju srbohrvaščine razlika v naglasu